

Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013

2013 dccc 6

RHAN 4

CYTUNDEBAU CARTREFI SYMUDOL

48 Cytundebau y mae'r Rhan yn gymwys iddynt

- (1) Mae'r Rhan hon yn gymwys i unrhyw gytundeb y mae gan berson hawl odano—
 - (a) i osod cartref symudol ar safle gwarchoddedig, a
 - (b) i feddiannu'r cartref symudol fel unig breswylfa neu brif breswylfa'r person.
- (2) Yn y Rhan hon ystyr “meddiannydd”, o ran cartref symudol a safle gwarchoddedig, yw'r person sydd â hawl fel y'i crybwyllir yn is-adran (1) o ran cartref symudol a'r safle gwarchoddedig (ond gweler hefyd adran 55(2)(b)).

49 Manylion cytundebau

- (1) Cyn gwneud cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo, rhaid i berchennog y safle gwarchoddedig roi datganiad ysgrifenedig i'r meddiannydd arfaethedig o dan y cytundeb sydd—
 - (a) yn pennu enwau a chyfeiriadau'r partïon,
 - (b) yn cynnwys manylion y tir y bydd gan y meddiannydd arfaethedig hawl i osod y cartref symudol arno a'r rheini'n ddigon i adnabod y tir hwnnw,
 - (c) yn nodi'r telerau datganedig sydd i'w cynnwys yn y cytundeb (gan gynnwys unrhyw reolau i'r safle),
 - (d) yn nodi'r telerau sydd i'w hymhlygu gan adran 50(1), ac
 - (e) yn cydymffurfio ag unrhyw ofynion eraill a bennir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru.
- (2) Rhaid i'r datganiad ysgrifenedig sy'n ofynnol o dan is-adran (1) gael ei roi—
 - (a) heb fod yn hwyrach nag 28 o ddiwrnodau cyn dyddiad gwneud unrhyw gytundeb ynglŷn â gwerthu'r cartref symudol i'r meddiannydd arfaethedig, neu

- (b) (os na wneir cytundeb o'r fath cyn gwneud y cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo) heb fod yn hwyrach nag 28 o ddiwrnodau cyn dyddiad gwneud y cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo.
- (3) Ond os bydd y meddiannydd arfaethedig yn cydsynio mewn ysgrifen i'r datganiad hwnnw gael ei roi erbyn dyddiad ("y dyddiad a ddewiswyd") sy'n llai nag 28 o ddiwrnodau cyn y dyddiad a grybwyllir yn is-adran (2)(a) neu (b), rhaid i'r datganiad gael ei roi i'r meddiannydd arfaethedig heb fod yn hwyrach na'r dyddiad a ddewiswyd.
- (4) O ran unrhyw deler datganedig heblaw rheol safle—
 - (a) os yw wedi ei gynnwys mewn cytundeb y mae'r Ddeddf hon yn gymwys iddo, ond
 - (b) na chafodd ei nodi mewn datganiad ysgrifenedig a roddwyd i'r meddiannydd arfaethedig yn unol ag is-adrannau (1) i (3),
 mae'r teler yn anorfodadwy gan y perchennog neu gan unrhyw berson o fewn adran 53(1); ond mae hyn yn darostyngedig i unrhyw orchymyn a wneir gan y corff barnwrol priodol o dan adran 50(3).
- (5) Os yw'r perchennog wedi methu rhoi datganiad ysgrifenedig i'r meddiannydd yn unol ag is-adrannau (1) i (3), caiff y meddiannydd, ar unrhyw adeg ar ôl i'r cytundeb gael ei wneud, wneud cais i'r corff barnwrol priodol am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r perchennog—
 - (a) rhoi datganiad ysgrifenedig i'r meddiannydd sy'n cydymffurfio â pharagraffau (a) i (e) o is-adran (1) (a ddarllenir ag unrhyw addasiadau y mae eu hangen i adlewyrchu'r ffaith bod y cytundeb wedi ei wneud), a
 - (b) gwneud hynny erbyn unrhyw ddyddiad a bennir yn y gorchymyn.
- (6) Caniateir i ddatganiad y mae'n ofynnol ei roi i berson o dan yr adran hon gael ei roi i'r person yn bersonol neu ei anfon at y person drwy'r post.
- (7) Mae unrhyw gyfeiriad yn yr adran hon at wneud cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo yn cynnwys cyfeiriad at unrhyw amrywiad ar gytundeb y mae'r cytundeb yn dod yn gytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo yn ei rinwedd.
- (8) Nid yw is-adrannau (2), (3) a (5) yn gymwys mewn perthynas â pherson sy'n meddiannau neu'n bwriadu meddiannu llain dramwy ar safle Sipsiwn a Theithwyr awdurdod lleol; ac yn yr achos hwnnw mae'r cyfeiriad yn is-adran (4) at is-adrannau (1) i (3) i'w drin yn gyfeiriad at is-adran (1).

50 Telerau cytundebau

- (1) Mae'r telerau cymwys a nodir yn Rhan 1 o Atodlen 2 yn ymhlwg mewn unrhyw gytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo; ac mae'r is-adran hon yn effeithiol er gwaethaf unrhyw deler datganedig yn y cytundeb.
- (2) Caiff y corff barnwrol priodol, ar gais gan y naill barti neu'r llall, a'r cais hwnnw wedi ei wneud o fewn y cyfnod perthnasol, orchymyn bod telerau ynglŷn â'r materion a grybwyllir yn Rhan 2 o Atodlen 2 i'w hymhlygu yn y cytundeb.
- (3) Caiff y corff barnwrol priodol, ar gais gan y naill barti neu'r llall, a'r cais hwnnw wedi ei wneud o fewn y cyfnod perthnasol, wneud gorchymyn—
 - (a) yn amrywio neu'n dileu unrhyw deler datganedig yn y cytundeb heblaw am reol safle,

- (b) yn achos unrhyw deler datganedig y mae adran 49(4) yn gymwys iddo heblaw am reol safle, yn darparu i'r telor gael effaith lawn neu gael unrhyw effaith yn ddarostyngedig i unrhyw amrywiad a bennir yn y gorchymyn.
- (4) Yn is-adrannau (2) a (3) ystyr “y cyfnod perthnasol” yw'r cyfnod sy'n dechrau â'r dyddiad y gwneir y cytundeb ac sy'n dod i ben—
- (a) 6 mis ar ôl y dyddiad hwnnw, neu
 - (b) os rhoddir datganiad ysgrifenedig sy'n ymwneud â'r cytundeb i'r meddiannydd ar ôl y dyddiad hwnnw (boed i gydymffurfio â gorchymyn o dan adran 49(5) neu beidio), 6 mis ar ôl dyddiad rhoi'r datganiad;
- ac mae is-adran (7) o adran 49 yn gymwys at ddibenion yr is-adran hon fel y mae'n gymwys at ddibenion yr adran honno.
- (5) Ar gais o dan yr adran hon, rhaid i'r corff barnwrol priodol wneud unrhyw ddarpariaeth y mae o'r farn ei bod yn gyfiawn ac yn deg o dan yr amgylchiadau.
- (6) Nid yw is-adrannau (2) i (4) yn gymwys mewn perthynas â pherson sy'n meddiannu neu'n bwriadu meddiannu llain dramwy ar safle Sipsiwn a Theithwyr awdurdod lleol.

51 Pŵer i ddiwygio telerau ymhlyg

- (1) Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn wneud unrhyw ddiwygiadau i Atodlen 2, heblaw paragraff 11, sydd yn eu barn hwy yn briodol.
- (2) Heb ragfarnu cyffredinolrwydd is-adran (1), caiff gorchymyn o dan yr adran hon—
- (a) gwneud darpariaeth ynglŷn â phenderfynu ar unrhyw gwestiynau gan y llys neu gan dribiwnlys, neu mewn cysylltiad â hynny, neu ynglŷn â gwneud unrhyw orchmynion gan y llys neu gan dribiwnlys, a bennir yn y gorchymyn, neu
 - (b) gwneud unrhyw ddiwygiadau i unrhyw ddarpariaeth yn y Rhan hon sydd ym marn Gweinidogion Cymru yn briodol o ganlyniad i unrhyw ddiwygiad a wneir yn Atodlen 2 drwy'r gorchymyn.

52 Rheolau safle

- (1) Yn achos safle gwarchodedig, ac eithrio safle Sipsiwn a Theithwyr awdurdod lleol, y ceir rheolau safle iddo, mae pob un o'r rheolau i fod yn deler datganedig ym mhob cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo sy'n ymwneud â llain ar y safle (gan gynnwys cytundeb a wneir cyn cychwyn neu un a wnaed cyn i'r rheolau gael eu gwneud).
- (2) Mae “rheolau safle” yn achos safle gwarchodedig yn rheolau a wneir gan y perchennog, un unol ag unrhyw weithdrefn a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru, sy'n ymwneud—
- (a) â rheoli a chynnal y safle, neu
 - (b) ag unrhyw faterion eraill a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru.
- (3) Mae unrhyw reolau a wneir gan y perchennog cyn i'r adran hon ddod i rym ac sy'n ymwneud â mater a grybwyllir yn is-adran (2) yn peidio â bod yn effeithiol ar ddiwedd unrhyw gyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod y daw'r adran hon i rym a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru.

- (4) Daw rheolau safle i rym ar ddiwedd unrhyw gyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod ymgynghori cyntaf a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru, os oes copi o'r rheolau wedi ei adneuo cyn diwedd y cyfnod hwnnw gyda'r awdurdod lleol y mae'r safle gwarchoddedig wedi ei leoli yn ei ardal.
- (5) Pan fo rheol safle'n cael ei amrywio, daw'r rheol fel y'i hamrywiwyd i rym ar ddiwedd unrhyw gyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod ymgynghori cyntaf a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru—
- (a) os yw'r rheol yn cael ei hamrywio yn unol â'r weithdrefn a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru, a
 - (b) os oes copi o'r rheol sy'n cael ei hamrywio wedi ei adneuo cyn diwedd y cyfnod hwnnw gyda'r awdurdod lleol y mae'r safle gwarchoddedig wedi ei leoli yn ei ardal.
- (6) Pan fo rheol safle'n cael ei dileu, daw'r dilead i rym ar ddiwedd unrhyw gyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod ymgynghori cyntaf a ragnodir gan reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru—
- (a) os yw'r rheol yn cael ei dileu yn unol ag unrhyw weithdrefn a ragnodir drwy reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru, a
 - (b) os oes hysbysiad o'r dilead wedi ei adneuo cyn diwedd y cyfnod hwnnw gyda'r awdurdod lleol y mae'r safle gwarchoddedig wedi ei leoli yn ei ardal.
- (7) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddarparu na chaniateir i reol safle gael ei gwneud, ei hamrywio na'i dileu oni bai bod cynnig i wneud y rheol, ei hamrywio neu ei dileu yn cael ei hysbysu i feddianwyr cartrefi symudol ar y safle o dan sylw yn unol â'r rheoliadau.
- (8) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddarparu nad yw rheolau safle, neu unrhyw reolau a grybwyllir yn is-adran (3), yn effeithiol i'r graddau y maent yn gwneud darpariaeth o ran materion a ragnodir gan y rheoliadau.
- (9) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth o ran datrys anghydfodau—
- (a) ynghylch cynnig i wneud rheol safle, ei hamrywio neu ei dileu,
 - (b) ynghylch a gafodd rheol safle ei gwneud, ei hamrywio neu ei dileu yn unol â'r weithdrefn gymwys a ragnodwyd gan y rheoliadau,
 - (c) ynghylch a gafodd unrhyw beth y mae'n ofynnol ei adneuo yn rhinwedd is-adran (4), (5) neu (6) ei adneuo cyn diwedd y cyfnod perthnasol.
- (10) Caiff darpariaeth o dan is-adran (9) roi swyddogaethau i dribiwnlys.
- (11) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau—
- (a) ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol sefydlu cofrestr o reolau safle mewn perthynas â safleoedd gwarchoddedig yn ei ardal a chadw'r gofrestr yn gyfoes,
 - (b) ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol gyhoeddi'r gofrestr gyfoes,
 - (c) darparu bod rhaid i unrhyw beth y mae'n rhaid ei adneuo yn rhinwedd is-adran (4), (5) neu (6) gael ei adneuo ynghyd â ffi o unrhyw swm a bennir gan yr awdurdod lleol.
- (12) Yn yr adran hon ystyr “diwrnod ymgynghori cyntaf” yw'r diwrnod yr hysbysir cynnig a wneir o dan reoliadau o dan is-adran (7) i feddianwyr cartrefi symudol ar y safle yn unol â'r rheoliadau.

53 Olynwyr mewn teitl

- (1) Mae cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo yn rhwymo unrhyw olynnydd mewn teitl i'r perchennog ac unrhyw berson sy'n hawlio drwy'r perchennog neu unrhyw olynnydd o'r fath neu odanynt, ac yn effeithiol er eu lles.
- (2) Pan fo cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo'n cael ei aseinio'n gyfreithlon i unrhyw berson, mae'r cytundeb yn effeithiol er lles y person hwnnw ac yn ei rwymo.
- (3) Pan fo person sydd â hawl i fanteisio ar gytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo ac sydd wedi ei rwymo ganddo yn marw, mae'r cytundeb yn effeithiol er lles y canlynol ac yn eu rhwymo—
 - (a) unrhyw berson sy'n byw yn y cartref symudol fel unig neu brif breswylfa'r person hwnnw ar y pryd, ac sydd—
 - (i) yn wraig weddw, yn ŵr gweddw, neu'n bartner sifil sy'n goroesi'r ymadawedig neu'n bartner sy'n goroesi a oedd mewn perthynas deuluol barhaus â'r ymadawedig, neu
 - (ii) os nad oes person o fewn is-baragraff (i) yn preswyllo yn y cartref symudol fel unig neu brif breswylfa'r person hwnnw y pryd hwnnw, unrhyw aelod o deulu'r ymadawedig, neu
 - (b) os nad oes person o'r fath yn byw yn y cartref symudol fel unig neu brif breswylfa'r person hwnnw y pryd hwnnw, y person sydd â hawl i'r cartref symudol yn rhinwedd ewyllys yr ymadawedig neu o dan y gyfraith sy'n ymwneud â diffyg ewyllys, ond yn ddarostyngedig i is-adran (4).
- (4) Nid yw cytundeb y mae'r Ddeddf hon yn gymwys iddo'n effeithiol er lles person nac yn ei rwymo, yn rhinwedd is-adran (3)(b) i'r graddau—
 - (a) y byddai, heblaw am yr is-adran hon, yn galluogi'r person hwnnw i feddiannu'r cartref symudol neu'n ei gwneud yn ofynnol iddo ei feddiannu, neu
 - (b) y mae'n cynnwys telerau a ymhlygir yn rhinwedd paragraff 6, 12, 13, 39 neu 41 o Atodlen 2.

54 Awdurdodaeth tribiwnlys neu'r llys

- (1) Mae gan dribiwnlys awdurdodaeth—
 - (a) i benderfynu ar unrhyw gwestiwn sy'n codi o dan y Rhan hon neu unrhyw gytundeb y mae'n gymwys iddo, a
 - (b) i ystyried unrhyw achos a ddygir o dan y Rhan hon neu unrhyw gytundeb o'r fath,
yn ddarostyngedig i is-adrannau (2) i (6).
- (2) Mae is-adran (1) yn gymwys o ran cwestiwn ni waeth am unrhyw beth a gynhwyswyd mewn cytundeb cymrodeddu a wnaed cyn i'r cwestiwn hwnnw godi.
- (3) Mae gan y llys awdurdodaeth—
 - (a) i benderfynu ar unrhyw gwestiwn sy'n codi yn rhinwedd paragraff 5, 6, 7(1)(b), 38, 39 neu 40(1)(b) o Atodlen 2 o dan y Rhan hon neu unrhyw gytundeb y mae'n gymwys iddo, a
 - (b) i ystyried unrhyw achos sy'n codi yn rhinwedd unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a ddygir o dan y Rhan hon neu unrhyw gytundeb o'r fath,
yn ddarostyngedig i is-adrannau (4) i (6).

- (4) Mae is-adran (5) yn gymwys os yw'r perchennog a'r meddiannydd wedi gwneud cytundeb cymrodeddu cyn i'r cwestiwn a grybwyllir yn is-adran (3)(a) godi a bod y cytundeb yn gymwys i'r cwestiwn hwnnw.
- (5) Mae gan dribiwnlys awdurdodaeth i benderfynu ar y cwestiwn ac i ystyried unrhyw achos sy'n codi yn lle'r llys.
- (6) Mae is-adran (5) yn gymwys ni waeth am unrhyw beth a gynhwyswyd yn y cytundeb cymrodeddu a grybwyllir yn is-adran (4).

55 Dehongli

(1) Yn y Rhan hon—

ystyr “y corff barnwrol priodol” (“*the appropriate judicial body*”) yw p'un bynnag ai'r llys ynteu tribiwnlys sydd ag awdurdodaeth o dan adran 54;

ystyr “cytundeb cymrodeddu” (“*arbitration agreement*”) yw cytundeb mewn ysgrifen i gyflwyno at gymrodeddu unrhyw gwestiwn sy'n codi o dan y Rhan hon neu unrhyw gytundeb y mae'n gymwys iddo;

ystyr “llain” (“*pitch*”) yw'r tir, sy'n ffurfio rhan o safle gwarchoddedig ac sy'n cynnwys unrhyw ardal ardd, y mae gan feddiannydd hawl i osod cartref symudol arno o dan delerau'r cytundeb;

ystyr “llain parhaol” (“*permanent pitch*”) yw llain nad yw'n llain dramwy;

ystyr “llain dramwy” (“*transit pitch*”) yw llain y mae gan berson hawl i osod cartref symudol arni o dan delerau cytundeb am gyfnod gosodedig o hyd at 3 mis;

ystyr “y llys” (“*the court*”) yw llys sirol yr ardal y mae'r safle gwarchoddedig wedi ei leoli ynddi neu, os yw'r partion wedi gwneud cytundeb cymrodeddu sy'n gymwys i'r cwestiwn sydd i'w benderfynu, y cymrodeddwr;

mae i “meddiannydd” (“*occupier*”) yr ystyr a roddir gan adran 48(2) (ond gweler is-adran (2)(b) hefyd);

mae i “rheolau safle” (“*site rules*”) yr ystyr a roddir gan adran 52(2);

ystyr “tribiwnlys” (“*tribunal*”) yw tribiwnlys eiddo preswyl neu, os yw'r partion wedi gwneud cytundeb cymrodeddu sy'n gymwys i'r cwestiwn sydd i'w benderfynu a bod y cwestiwn hwnnw wedi codi cyn i'r cytundeb gael ei wneud, y cymrodeddwr.

(2) O ran cytundeb y mae'r Rhan hon yn gymwys iddo—

- (a) mae unrhyw gyfeiriad yn y Rhan hon at y perchennog yn cynnwys cyfeiriad at unrhyw berson sydd wedi ei rwymo gan y cytundeb ac sydd â hawl i fanteisio arno yn rhinwedd is-adran (1) o adran 53, a
- (b) yn ddarostyngedig i is-adran (4) o'r adran honno, mae unrhyw gyfeiriad yn y Rhan hon at y meddiannydd yn cynnwys cyfeiriad at unrhyw berson sydd â hawl i fanteisio ar y cytundeb ac sydd wedi ei rwymo ganddo yn rhinwedd is-adran (2) neu (3) o'r adran honno.

(3) At ddibenion y Rhan hon mae'r canlynol yn aelodau o deulu person—

- (a) priod neu bartner sifil y person neu unrhyw berson sy'n byw gyda'r person fel partner mewn perthynas deuluol barhaus,
- (b) rhieni, tad-cuoedd/teidiau a mam-guoedd/neiniau, plant ac wyrion ac wyresau (gan gynnwys unrhyw berson sydd yn y berthynas honno yn rhinwedd priodas

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- neu bartneriaeth sifil neu berthynas deuluol barhaus) ac unrhyw berson arall sy'n cael ei drin fel plentyn i deulu'r person, ac
- (c) brodyr, chwiorydd, ewythrod, modrybedd, neiaint a nithoedd y person (gan gynnwys unrhyw berson sydd yn y berthynas honno yn rhinwedd priodas neu bartneriaeth sifil neu berthynas deuluol barhaus).